

Eko-Çeviribilim Bağlamında Edebî Eser Çevirisi Üzerine Betimleyici Bir Çalışma

A Descriptive Study on Literary Translation in the Context of Eco-Translatology

Nesibe ERKALAN ÇAKIR¹

¹Assistant Professor, Karamanoğlu Mehmetbey University, Faculty of Letters, Department of Translation and Interpretation, Karaman, Türkiye

ORCID: N.E.Ç. 0000-0002-5437-6076

Corresponding author:

Nesibe ERKALAN ÇAKIR,
Karamanoğlu Mehmetbey University,
Faculty of Letters, Department of
Translation and Interpretation,
Karaman, Türkiye
E-mail: nsb.erkalan@gmail.com

Submitted: 30.11.2023

Revision Requested: 05.03.2024

Last Revision Received: 03.04.2024

Accepted: 22.04.2024

Citation: Erkanan Çakır, N. (2024). Eko-Çeviribilim Bağlamında Edebî Eser Çevirisi Üzerine Betimleyici Bir Çalışma. *Litera*, 34(1), 249-266.

<https://doi.org/10.26650/LITERA2023-1398347>

ÖZ

Çevirmenin, çeviri sürecinin merkezinde olduğu ve buna bağlı olarak çeviri metnin ekolojisinden sorumlu kişi olarak görüldüğü eco-çeviri anlayışı, son zamanlarda araştırmacıların ilgi duyduğu konulardan biri hâline gelmiştir. Eko-çeviri anlayışında çeviri, bir yandan kaynak metinde yer alan ekolojik unsurları ön plana çıkarırken, diğer yandan da erek metin okuyucusunda ekolojik farkındalık oluşturmaktadır. Çin asıllı çeviribilim araştırmacıları Gengshen Hu ve Youlan Tao'nun (2016) bahsettiği eco-çeviribilim yaklaşımı ise çeviri eyleminin ekolojik bir bakış açısıyla incelenmesi ve bu nedenle çeviri sürecinde ekolojik unsurların ön planda tutulması bakımından diğer çeviribilim yaklaşımlarından ayrılmaktadır. Dolayısıyla, bu yaklaşımın dilbilim, edebiyat, kültür, iletişim veya sanat gibi çeşitli alanlardan farklı olarak çeviriyi eco-holizm ışığında yorumladığını belirtmek mümkündür. Bu çalışmada amaç, çeviribilim alanında nispeten yeni bir çalışma konusu olan eco-çeviri yaklaşımını Türkiye'de yürütülecek çeviri çalışmalarına katkı sağlaması açısından edebî eserlerin çevirisi ile ilişkilendirerek yorumlamaktır. Bu bağlamda öncelikle Yaşar Kemal'in *Yılanı Öldürseler* adlı eserinde geçen benzetme ifadeleri belirlenmiştir. Belirlenen bu benzetme ifadeleri, Fransızca çevirileri ile eşleştirildikten sonra Hu ve Tao'nun eco-çeviribilim yaklaşımı çerçevesinde önerdiği denge ve uyum ilkesi, çoklu eco-entegrasyon ilkesi, ortak yaşam (simbiyoz) ve çeşitlilik ilkesi ile çevirmenin sorumluluğu ilkesi olarak isimlendirilen dört ilke dikkate alınarak analiz edilmiştir. Analiz sonucunda, Türkçe metinde geçen benzetme ifadelerinin büyük çoğunluğunun Fransızcaya eco-çeviribilim ilkelere uygun bir şekilde çevrildiği görülmüştür.

Anahtar Kelimeler: Eko-çeviribilim, Eko-çeviri, Edebî Çeviri, Türk edebiyatı, Yaşar Kemal

ABSTRACT

The eco-translatology approach, in which the translator is at the center of the translation process and, accordingly, has the responsibility for the ecology of the target text, has recently become a topic of interest to researchers. In the eco-translation approach, the translation process not only highlights the ecological elements in the source text but also creates ecological awareness for the reader of the target text. The eco-translatology approach was put forward by Chinese translation studies researchers Gengshen Hu and Youlan Tao to examine the act of translation from an ecological perspective. Therefore, this approach brings ecological elements to the forefront in

the translation process and in this respect differs from other translation approaches. Therefore, this approach can be said to interpret translation in light of eco-holism, unlike various fields such as linguistics, literature, culture, communications, or art. The study aims to interpret literary translation in the context of the eco-translatology approach. In this context, I have first identified the simile expressions in Yashar Kemal's book, *Yılanı Öldürseler* and I compared these simile expressions with their French translations in light of the eco-translatology approach. For the analysis, I've taken into account the following fundamental four principles Hu and Tao (2016) proposed within the framework of their approach: the principle of balance and harmony, the principle of multiple eco-integration, the principle of symbiosis and diversity, and the principle of translator responsibility. As a result of the analysis, the simile expressions in the source text are observed to have mostly been translated into French in accordance with the principles of eco-translatology.

Keywords: Eco-translatology, eco-translation, literary translation, Turkish literature, Yashar Kemal

EXTENDED ABSTRACT

Ecological consciousness has in fact been becoming more and more important in many fields around the world, and the increasing awareness in ecological issues encourages people to protect the environment. Correspondingly, many in the world today are willing to adopt new eco-responsible practices (George & Faurite, 2020, p. 6). In translation studies, this awareness stands out with the term *eco-translation*. In this approach, translation not only highlights the ecological elements in the source text but also creates ecological awareness in the readers of the target text.

The eco-translatology approach was proposed and named by the Chinese translation studies researchers Gengshen Hu and Youlan Tao (2016, p. 116) in their study titled "Eco-Translatology: A New Paradigm of Eco-Translation- A Comparative Study on Approaches to Translation Studies." Their study presented this new approach in the context of eco-translation, and this approach comprises the theoretical basis for the current study.

This study sets out to interpret literary translations in the context of eco-translation, which is a relatively new field of study among translation research. In this framework, the study first explains the eco-translation approach Hu and Tao (2016) proposed alongside its philosophical and theoretical background. The study then identifies the simile expressions in *Yılanı Öldürseler* written by Yashar Kemal (2016) and analyzes the French translations of these simile expressions in accordance with the eco-translatology approach. Yashar Kemal is a Turkish author who has attached great importance to ecology and skillfully reflects his attitude in almost all of his works.

In the process of collecting data, the study found 42 simile expressions in *Yılanı Öldürseler*. Before analyzing these expressions and their translations, they were classified as follows:

- a) Translations that are both formed with the basic simile structure and compatible with the principles of eco-translatology. This group has 19 examples.
- b) Translations that are formed with the basic simile structure but are not compatible with the principles of eco-translatology. This group has four examples.
- c) Translations that are not formed with the basic simile structure but are compatible with the principles of eco-translatology. This group has 17 examples.
- ç) Translations that used no simile expression at all. This group has two examples.

Apart from this classification, the analysis takes into consideration the following four principles Hu and Tao (2016, pp. 127–128) proposed in the context of the eco-translatology approach:

- 1) The principle of balance and harmony,
- 2) The principle of multiple eco-integration,
- 3) The principle of symbiosis and diversity,
- 4) The principle of translator responsibility.

As a result, the study has found the translations for five of the 42 simile expressions in the source text to be incompatible with the principles of eco-translatology, whereas the translations of the other 37 simile expressions are compatible with these principles. Taken together, these results suggest the simile expressions in the source text to have mostly been translated into French in accordance with the principles of eco-translatology.

This study has addressed the eco-translatology approach in the context of literary translation. In today's world where ecological issues are becoming more and more important in many fields, not only producing new studies in the field of eco-translation or eco-translatology but also conducting new research by interacting with other disciplines will both contribute to the field of translation studies as well as provide researchers with a different perspective. In this respect, two aims of this study have been to inspire new studies in this field and to raise awareness on this issue.

Giriş

Türk çeviribilim literatüründe eko-çeviri olarak isimlendirilen çalışma alanı, çeviri pratiklerinde ekolojik farkındalığın göz önünde bulundurulduğu anlayışı temsil etmektedir. Bu anlayışa dair Türkiye’de henüz yeterli bilimsel çalışma bulunmasa da dünya genelinde çeviribilim araştırmacıları tarafından her geçen gün daha fazla ilgi görmektedir. Bu konu bağlamında şimdiye kadar Türkiye’de yayımlanmış üç bilimsel makale ve bir kitap bölümü çalışması tespit edilmiştir. Bunlardan biri, Emine Bogenç Demirel ve Fulya Marmara tarafından 2020 yılında yayımlanmış olan *Müdahil Bir Çeviri Örneği Olarak Eko-Çeviri* başlıklı çalışmadır. Araştırmacılar söz konusu çalışmada müdahil çeviri kavramına odaklanarak eko-çeviriyi türcülük karşıtı (anti- speciesist) bağlamda değerlendirmeyi amaçlamışlardır (Bogenç Demirel ve Marmara, 2020). Eko-çeviri bağlamında tespit edilen bir diğer çalışma, Gökçen Hastürkoğlu tarafından 2020 yılında *A study on the relationship between translation ecology and food translation* başlığı ile yayımlanmıştır. Hastürkoğlu bu çalışmasında, kültürel bir unsur olarak yemek konusuna odaklanarak çeviri ekolojisi ile yemek ekolojisini ilişkilendirmiş ve bu bağlamda çevirmenlerin çeviri süreçlerinde benimsedikleri yöntemleri yorumlamıştır (Hastürkoğlu, 2020). Türkiye’de eko-çeviri konusunu ele alan diğer bir çalışma, Selen Tekalp tarafından 2021 yılında *Ecocriticism and Translation: A Descriptive Study on Elif Shafak’s Bit Palas* başlığıyla yayımlanmıştır. Tekalp çalışmasında eko-kritik ve eko-çeviri konusuna dair geniş bir literatür bilgisine yer verdikten sonra, eko-eleştirel bir metnin çeviri yoluyla yeni bir kültürel ve ekolojik ortamda nasıl yeniden var edildiği konusunu tartışmıştır (Tekalp, 2021). Eko-çeviri konusunda tespit edilen diğer çalışma, Esra Çimen Karayürek tarafından 2022 yılında kitap bölümü olarak yayımlanan *Ekoçeviri Bağlamında Çizgi Roman Çevirileri: Zener’in Laneti Örneği*’dir. Araştırmacı bu çalışmada, Jean-Christophe Grangé’nin *Zener’in Laneti* adlı çizgi roman serisini ele alarak söz konusu serinin Fransızcadan Türkçeye yapılmış çevirilerini eko-çeviri konusunda ileri sürülen yaklaşımlar çerçevesinde yorumlamıştır (Çimen Karayürek, 2022).

Bu çalışmaya kuramsal açıdan ışık tutan yaklaşım ise Gengshen Hu ve Youlan Tao’nun (2016) öne sürdüğü eko-çeviribilim yaklaşımıdır. Çin asıllı çeviribilim araştırmacıları Hu ve Tao, eko-çeviri bağlamında 2016’da yayımladıkları *Eco-translatology: A new paradigm of Eco-Translation- A Comparative Study on Approaches to Translation Studies* (Eko-Çeviribilim: Yeni Bir Eko-Çeviri Paradigması- Çeviribilim Yaklaşımları Üzerine Karşılaştırmalı Bir Çalışma) başlıklı çalışmada, eko-çeviri bağlamında yeni bir yaklaşım öne sürmüşler ve bu yeni yaklaşımı Eco-Translatology (Eko-Çeviribilim) olarak isimlendirmişlerdir (2016,

s. 116). Kuramcılar, Doğu ve Batı arasında eviribilim teorileri açısından var olduğuna inandıkları dengesizliğin bu yaklaşım vesilesiyle ortadan kalkabileceğine inanmaktadırlar (Hu ve Tao, 2016, s. 116). Söz konusu yaklaşımı diğer eviribilim yaklaşımlarından farklı kılan özellik, eviri eyleminin ekolojik bir bakış açısıyla incelenmesi ve dolayısıyla ekolojik unsurların eviri sürecine dair bir tartışma konusu olarak ele alınmasıdır. Bu bağlamda eko-eviribilim yaklaşımı; dilbilim, edebiyat, kültür, iletişim veya sanat gibi çeşitli alanlardan farklı olarak çeviriyi eko-holizm işiğında yorumlamaktadır (Hu ve Tao, 2016, s. 123). Eko-holizm kavramı, genel ekolojiye bütüncül bakış olarak yorumlanabileceğinden, eviri eylemine eko-holistik açıdan yaklaşımı; kaynak metin yazarının, kaynak metnin, çevirmenin, eviri metnin, okurun ve yayınevinin bir bütün olarak eviri sürecine dâhil olduğu ekolojik ortamın vurgulanması olarak düşünmek mümkündür. Bu açıdan, eviri sürecinin merkezinde çevirmenin yer aldığını belirtmek gerekmektedir (Bo, 2014, s. 708). Dolayısıyla evirmen, eviri metnin ekolojisinden sorumlu olan kişidir.

Bu çalışmanın amacı, eviribilim alanında nispeten yeni bir çalışma konusu olan eko-eviri yaklaşımını Türkiye’de yürütülecek eviri çalışmalarına katkı sağlaması açısından edebî eserlerin çevirisi ile ilişkilendirerek yorumlamaktır. Bu çerçevede ncelikli Hu ve Tao’nun ne sürdüğü eko-eviribilim yaklaşımı, felsefi ve kuramsal alt yapısıyla açıklanmıştır. Ardından, Türk yazar Yaşar Kemal’in kaleme aldığı *Yılanı ldrseler* (2016) adlı eserde geçen benzetme ifadeleri tespit edilmiş ve bu benzetme ifadelerinin Fransızca evirileri eko-eviribilim yaklaşımına göre analiz edilmiştir. Yaşar Kemal, ekoloji konusuna verdiği önemle bilinen ve ekolojiye verdiği önemi neredeyse her eserinde ustaca hissettiren bir yazardır.

Veri toplama sürecinde, söz konusu eserde toplam kırk iki benzetme ifadesine rastlanmıştır. Türkçe eserde yer alan kırk iki benzetme ifadesinin çevirileri analiz edilirken şu şekilde sınıflandırılmıştır:

- a. Benzetme yapısı kullanılan ve eko-eviribilim ilkelerine uygun olan çeviriler,
- b. Benzetme yapısı kullanılan ancak eko-eviribilim ilkelerine uygun olmayan çeviriler,
- c. Benzetme yapısı kullanılmayan ancak eko-eviribilim ilkelerine uygun çeviriler,
- . Benzetme ifadesinin hiçbir şekilde kullanılmadığı eviriler.

Bu sınıflandırmada; benzetme yapısı kullanılan ve eko-eviribilim ilkelerine uygun olan on dokuz, benzetme yapısı kullanılan ancak eko-eviribilim ilkelerine uygun olmayan dört, benzetme yapısı kullanılmayan ancak eko-eviribilim ilkelerine uygun

on yedi, benzetme ifadesinin hiçbir şekilde kullanılmadığı iki çeviri tespit edilmiştir. Tespit edilen bu çeviriler Türkçe metinde geçen hâlleri ile karşılaştırmalı olarak analiz edilirken Hu ve Tao'nun eko-çeviribilim yaklaşımı bağlamında önerdikleri şu dört ilke dikkate alınmıştır:

- Denge ve uyum ilkesi
- Çoklu eko-entegrasyon ilkesi
- Ortak yaşam (simbiyoz) ve çeşitlilik ilkesi
- Çevirmenin sorumluluğu ilkesi (Hu ve Tao, 2016, s. 127-128)

Eko-Çeviribilim Anlayışının Temeli ve Kapsamı

Eko-çevirinin felsefi temeli çağdaş ekolojiye dayanmaktadır. Ekoloji, ilk kez Alman zoolog Ernst Haeckel tarafından bir bilim dalı olarak önerilmiştir. Haeckel ekolojiyi, "organizmalar ve bu organizmaların çevreleri arasındaki ilişkileri inceleyen" bilim dalı olarak tanımlamıştır (aktaran Hu ve Tao, 2016, s. 123). Çeviri ekolojisi konusunun, ekolojinin çevirmenlerin çeviri sürecinde karar alma ve bu kararları uygulamalarındaki etkileri üzerine incelemeler yapan Çinli akademisyenler tarafından gündeme getirildiği bilinmektedir. Bununla birlikte, "eko-çeviri" terimini ilk kez Clive Scott isimli bir araştırmacı 2015 yılında, Exeter Üniversitesi'nde verdiği bir derste kullanmıştır (Cronin, 2017, s. 2). Hu ve Tao (2016) ise "eko-çeviribilim" terimini kullanarak yeni bir anlayış ortaya koymuşlardır.

Quirong Wang (2023), eko-çeviribilim yaklaşımı üzerine yaptığı bir çalışmada, bu yaklaşımın 2001 yılında şekillenmeye başladığını belirtmiştir (s. 312). Eko-çeviribilim yaklaşımının felsefi arka planında Çin geleneksel kültürünün ve düşüncesinin yer aldığına vurgu yapan Wang, "doğa ve insan arasındaki uyum", "uyumlu bir arada yaşama" ve "ölümsüz yaşam" gibi birtakım prensiplerin ekolojik çevirinin özünü oluşturduğuna dikkat çekmiştir (Wang, 2023, s. 313). Çeviri sürecini ekolojik bir bakış açısıyla ele alması nedeniyle eko-çeviribilimi çeviribilim alanında özel bir yaklaşım olarak tanımlayan Ting Bo, *Theory of Translation as Adaptation and Selection (Uyarlama ve Seçme Olarak Çeviri Kuramı)* isimli eserin yazarı olan Çin asıllı araştırmacı Gengshen Hu'yu eko-çeviribilim yaklaşımının öncüsü olarak tanıtmıştır (2014, s. 709). Bo'ya (2014) göre, Hu söz konusu eserde çeviriyi çevirmenin rehberliğinde yapılan bir uyarlama ve seçme işlemi olarak nitelendirmiştir. Hu, eseri boyunca çevirmenin üstlendiği rolün altını çizmiş, eko-çeviribilim yaklaşımı çerçevesinde çevirmenin yaptığı işin temelde eko-ortama uyarlama

işlemi olduğunu söylemiştir (Bo, 2014, s. 709). Burada Hu'nun kullandığı eko-ortam terimi; dilin, kültürün, toplumun, yazarın ve okurun bir bütün olarak bir araya geldiği ortak payda gibi kaynak metin, dil ve sözcüklerin yansıttığı dünyayı kapsamaktadır (Hu, 2010, s. 283). Dolayısıyla eko-çeviribilim yaklaşımına göre çevirmen, çevirinin ekolojik ortamına uyum sağlayarak kaynak metni erek metne dönüştürmektedir.

Dil açısından dönüşüm; çevirmenin sözcükler, cümle kalıpları ve çeşitli dil biçimleri arasından tercihler yaparak çeviri kararı almasını işaret etmektedir. Bu süreç doğal olarak çevirmenin her iki dilin ortamı, dil sistemi ve ifade biçimleri gibi özelliklere hâkim olmasını, böylece kaynak metinde geçen yan anlam da dâhil olmak üzere metnin bütününe doğru anlayarak yorumlamasını gerektirmektedir (Guo ve Ma, 2022, s. 642). Dil unsurlarının yanı sıra, eko-çeviribilim yaklaşımına göre çevirmen, kaynak ve erek olmak üzere her iki dilin kültürel çağrışımlarını da göz önünde bulundurarak bu çağrışımların erek dile doğru bir biçimde aktarımına ve yorumlanmasına dikkat etmelidir (Wang, 2023, s. 313).

Eko-çeviribilim yaklaşımında söylem sistemi, eko-akıl rehber alınarak oluşturulmaktadır. Bu bağlamda çeviri metinlerde şu altı aşama temel alınmaktadır:

1. Bütünlüğün ve bağıntının vurgulanması,
2. Canlılık ve dengenin aranması,
3. Eko-estetiğin yansıtılması,
4. "Çeviri topluluğu"nun belirlenmesi,
5. Çeviri etiğine bağlı kalınması,
6. Birlik ve çeşitlilik konularının vurgulanması (Hu ve Tao, 2016, s. 123).

Dolayısıyla eko-çeviri anlayışında çeviri, kaynak metinde yer alan ekolojik unsurları ön plana çıkarmakla kalmamakta, aynı zamanda erek metin okuyucusunda ekolojik farkındalık oluşturmaktadır. Nitekim çeviri, Clive Scott'a (2015) göre ekolojik bilincin oluşmasına katkı sağlayacak özelliklere sahiptir (s. 286).

Hu ve Tao'ya (2016) göre eko-çeviribilimde üç tema temel alınmaktadır. Bu temalar; ekoloji, yaşam ve hayatta kalmadır. Eko-çeviribilim bağlamında sıralanan ekoloji başlıklı tema, çeviri ekolojisini işaret etmekte; çevirinin ekolojik sistemi ve çeviri ortamı gibi

1 Çeviri topluluğu ifadesi; çevirmenler, okurlar, yazarlar, sponsorlar, yayıncılar ve yorumcular gibi çeviri sürecine dâhil olan "kişileri" kapsamaktadır (Wang, 2023, s. 313).

konuları kapsamaktadır. Yaşam başlıklı tema, çeviri sürecinin gerçekleştiği metinleri işaret etmekte ve metinlerin bağlamlarını veya türlerini kapsamaktadır. Hayatta kalma teması ise çevirmenleri işaret etmektedir (Hu ve Tao, 2016, s. 125). Eko-çeviri yaklaşımında çeviri sürecinin bütünlüğüne vurgu yapıldığından, çeviri sürecine dâhil olan ekoloji, yaşam ve hayatta kalma temaları arasında sürekli bir etkileşimin olduğu varsayılmaktadır. Dolayısıyla, söz konusu temalardan herhangi birinde değişiklik olduğunda diğer temalar da bu değişiklikten etkilenmektedir. Örnek olarak, bir çeviri sürecinde yayın evi değiştiğinde çeviri politikasında birtakım değişiklikler olabilmekte ve buna bağlı olarak çeviri metnin üslubu da değişebilmektedir (Hu ve Tao, 2016, s. 125).

Eko-çeviri yaklaşımında benimsenen temel anlayış, çeviri metinde denge, tutarlılık ve bütünsel uyumun gözetilmesi üzerine kuruludur (Hu ve Tao, 2016, s. 125). Hu ve Tao (2016) bu bağlamda dört temel ilke önermişlerdir (s. 127- 128). Bunlar:

Denge ve uyum ilkesi: Burada, kaynak metin ekolojisi ile hedef metin ekolojisi arasındaki dengenin ve uyumun korunması amaçlanmaktadır. Dolayısıyla çevirmenin görevi, kaynak metnin dilsel, kültürel ve iletişimsel ekolojisini koruyarak çeviri sürecini tamamlamaktır. Öte yandan, kaynak metnin dilsel, kültürel ve iletişimsel ekolojisinin erek metinde de “varlığını sürdürmesi” için çevirmenin bir diğer görevi, kaynak metnin ekolojik ortamını erek metnin ekolojik ortamına uyarlama yoluyla çevirmektir (Hu ve Tao, 2016, s. 127).

Çoklu eko-entegrasyon ilkesi: Çoklu eko-entegrasyon ilkesi, temel olarak çeviri ölçütlerini ifade etmektedir. Bu bağlamda ön görülen ölçütler yalnızca kaynak metne sadakat veya erek okuru memnun etmekle sınırlı olmaktan ziyade kaynak metnin ekolojisinin erek metinde de sürdürülmesine işaret etmektedir (Hu ve Tao, 2016, s. 128).

Ortak yaşam (simbiyoz) ve çeşitlilik ilkesi: Bu ilke, çeviri kuramları ve farklı erek metinler üzerine yapılan çalışmalardaki ortak yaşam çeşitliliğini (simbiyotik çeşitliliği) ifade etmektedir. Daha açık bir ifadeyle, çeviribilim alanında üretilen çalışmalardaki çeşitlilik ve pratik anlamda ortaya çıkarılan farklı erek metinlerin “bir arada bulunması” çeviribilimin açısından normal bir durum olarak görülmektedir (Hu ve Tao, 2016, s. 128).

Çevirmenin sorumluluğu ilkesi: Çeviri eko-çevresi ile çeviri ürün arasındaki ilişkinin koordinasyonunda çevirmenin tüm sorumluluğu üstlenmesi olarak açıklanan çevirmenin sorumluluğu ilkesinde; çevre, kaynak metin ve erek metin arasındaki etkileşim ile ekolojik denge ve uyumun belirgin hâle getirilmesi amaçlanmaktadır (Hu ve Tao, 2016, s. 128).

Eko-eviribilim Yaklaşımının Edebî Eserlerdeki Görünümü

İnsan ve doğa arasındaki ilişkiler üzerine yapılan araştırmaları kapsayan çağdaş ekolojik anlayış, ekolojik konuları doğa bilimleriyle sınırlandıran çerçevenin genişletilmesi ve bu konuların sosyal ve beşerî bilimlerle de ilişkilendirilmesi görüşünü temel almaktadır (Hu ve Tao, 2016, s. 123). Böylece ekoloji, toplumların hayatta kalması ve kültürlerle dillerin sürdürülebilirliğini etkileyen merkezî bir mesele olarak görülmeye başlanmıştır (Cronin, 2017, s. 2). Bu yeni anlayışın karşılık bulduğu alanlardan biri de kuşkusuz, edebî metinlerdir. E. H. Rick Jarow (2021) doğanın, insanlık tarihinden ve insanın kaygılarından ayrı olmadığının altını çizerek edebî metinlerde anlatımın, doğal dünyanın ötesinde veya üzerinde değil; doğayla iç içe gerçekleştiğine dikkat çekmiştir (s. 92).

Edebî Sanat Olarak *Benzetme*

Doğan Aksan'ın, *Türkçenin Gücü, Türk Dilinin Zenginliklerine Tanıklar* başlıklı eserinin en başında dikkat çektiği gibi, diğer söz varlıklarına benzer şekilde benzetmeler de bir toplumun dili, kültürü ve düşünce yapısı hakkında fikir vermektedir (1999, s. 14). Pek çok dilin kendine özgü benzetme kurma biçimi olduğu gibi, bazı benzetmeler ise her dilde belirli bir kalıp hâlinde karşımıza çıkmaktadır (Aksan, 2020, s. 77). Örneğin, Türkçede birinin çok güzel olduğu "ay parçası gibi" ifadesiyle, benzetme yoluna başvurularak belirtilebilir. Benzer şekilde Fransızcada da aynı anlam, benzetme yoluyla, "belle/ beau comme un astre" biçiminde ifade edilmektedir.

Bir ifade biçimi olarak benzetmenin edebî yönüne değinilecek olursa, bu söz sanatının dilde anlatımı güçlendirmek ve canlı kılmak gibi amaçlar taşıdığını belirtmek mümkündür (Aksan, 2020, s. 77). İşaret edilen bir nesnenin niteliğinin veya belirli bir durumun özelliğinin daha etkili bir biçimde aktarılması amacıyla daha belirgin nitelikleri olan bir nesne veya durumdan faydalanılması yoluyla kurulan benzetmeler, Türkçede yaygın olarak kullanılmaktadır (s. 139).

Yöntem açısından Türkçede benzetmeler, temelde dört ana unsurun bir araya getirilmesiyle kurulmaktadır. Bunlar; benzeyen, benzetilen, benzetme yönü ve benzetme edatı olarak sıralanmaktadır. Bu bağlamda "pamuk gibi yumuşak eller" ifadesi incelendiğinde, benzeyen; yani benzetmeye konu olan varlığın "eller" olduğu görülmektedir. Bu ifadede kendisine benzetilen "pamuk", benzetme yönü "yumuşak" ve benzetme edatı ise "gibi" şeklinde açıklanabilir. Bununla birlikte, "pamuk eller"

ifadesinde olduğu gibi, söz konusu unsurlardan birkaçı olmadan da benzetmenin kurulabileceğini belirtmekte fayda vardır.

Yaşar Kemal'in *Yılanı Öldürseler* Adlı Eseri ve Fransızca Çevirisi Üzerine

Jean Pierre- Deleage, fikir ve eserleriyle Yaşar Kemal'in çağdaş edebiyat tarihinde önemli bir yere sahip olduğunu işaret ederek (Deleage, 1998, s. 7) onun eserlerine dair yapılacak çalışmalarda sosyolojik ve etnografik unsurların da göz önünde bulundurulması gerekliliğine dikkat çekmiştir. Nitekim eserlerin çoğunlukla geleneklere ve Orta Anadolu insanının hafızası ile diline kök salmış bir görünüm sunduğu belirtilmektedir. Bununla birlikte Deleage'a (1998) göre Kemal'in eserlerinde folklorik ve efsanevi motifler ona özgü bir üslupla işlenmiştir (s. 9). Yazarın; roman, deneme ve öykü türünde hatırı sayılır miktarda eseri bulunmaktadır.

Yaşar Kemal'in 1970'li yıllarda kaleme aldığı ve ilk baskısı 1976 yılında yapılan *Yılanı Öldürseler* adlı eser, Türk okuru tarafından ilgiyle karşılanmış ve belki de bu ilgi nedeniyle eserde geçen hikâye daha sonra Türk sinemasına uyarlanmıştır (Bakıcı, 2022, s. 36). Söz konusu eserle yazarın genel olarak töre kavramını somutlaştırmayı amaçladığı ve masum bir insanın öldürülmeye çalışılması gibi yanlış bir olay karşısında toplumun sessiz kalması ve hatta bu olayı onaylamasının ayıplandığı görülmektedir (Aminova, 2002, s. 164). Gerek *Yılanı Öldürseler* adlı eserde gerekse yazarın diğer eserlerinde toplumsal olayların yanı sıra doğa, doğadaki dönüşüm ve insanın doğayla ilişkisi rahatlıkla okunmaktadır. Bu bağlamda Kemal'in eserlerinde işlediği doğa kavramını Aziz Şeker, eko-sosyolojik açıdan iki gruba ayırmıştır (2019). Bunlardan ilki, eserlerde geçen ve bitki türlerini, dağları, nehirleri ve hayvanları içine alan fiziksel çevredir. Benimsediği bu fiziksel çevre odaklı yöntem ile Yaşar Kemal'in, ekolojik dengenin önem ve işlevini gözettiği yorumunu yapmak mümkündür. Şeker'in dikkat çektiği gruplandırmanın ikincisi ise üretim ve kentleşmeye bağlı ekosistemin olumsuz etkilenmesine ilişkindir (2019, s. 158). Başka bir deyişle Yaşar Kemal eserlerinde, bir yandan doğal ortamı tasvir ederken diğer yandan da insanın müdahalesi sonucunda değişen ekolojiye dair farkındalık oluşturmaya çalışmaktadır.

Yılanı Öldürseler adlı eser Türkçeden Fransızcaya (Celile) Münevver Andaç tarafından, *Tu écraseras le serpent* başlığıyla çevrilmiş ve bu çeviri eser 1982 yılında Gallimard yayınevi tarafından basılmıştır.

Eko-eviribilim Yaklaşımı Bağlamında *Yılanı ldürseler*

Bu alışmada, *Yılanı ldürseler* adlı eserde yer alan benzetme ifadeleri tespit edilerek bu ifadelerin Türkçeden Fransızcaya evirileri eko-eviribilim yaklaşımı ışığında karşılaştırılmalı olarak analiz edilmiştir. Eserde, otuz yedi cümlede, otuz altısı farklı olmak üzere kırk iki benzetme ifadesine rastlanmıştır. Tespit edilen benzetme ifadelerinin Türkçe özgün hâlleri ile Fransızca evirilerinin analizleri, bu çalışmanın *Eko-eviribilim Anlayışının Temeli ve Kapsamı* başlığı altında sıralanan dört ilke çerçevesinde yapılmıştır. Bu dört ilke ışığında; denge ve uyum bağlamında kaynak metnin dilsel, kültürel ve iletişimsel ekolojisinin erek metne ne kadar yansıtıldığı, çoklu eko- entegrasyon bağlamında kaynak metin yazarının iletmek istediği mesajın eviri metin okuruna benzer şekilde aktarılıp aktarılmadığı ve çevirmenin sorumluluğu bağlamında ise çevirmen kararının, metinler (kaynak metin ve eviri metin) arasındaki ekolojik dengeyle ne kadar uyumlu olduğu konuları tartışılmıştır. Hu ve Tao'nun (2016) önerdikleri "ortak yaşam ve çeşitlilik ilkesi" başlıklı ilke, aynı metnin birden fazla yapılmış çevirilerini ele aldığından ve bu çalışmada incelenen eserin yalnızca bir çevirisi olduğundan, söz konusu ilke analize dâhil edilmemiştir.

Benzetme yapısı kullanılan ancak eko-eviribilim ilkelerine uygun olmayan çeviriler: Çalışmada yapılan analiz çerçevesinde, *Yılanı ldürseler* adlı eserde tespit edilen ve çalışmanın inceleme nesnesi olarak belirlenen kırk iki benzetme ifadesinden üçünün Fransızcaya yapısal açıdan benzer şekilde çevrildiği görölmüştür. Fransızcaya yapısal açıdan benzer şekilde çevrilmiş olan bu üç benzetme ifadesinin, kaynak metnin dilsel, kültürel ve iletişimsel ekolojisini yansıttığını söylemek mümkünse de bu ekolojinin erek metinde de varlığını sürdürdüğünü belirtmek pek mümkün görünmemektedir. Dolayısıyla, söz konusu üç benzetme ifadesinin evirilerinin eko-eviribilim bağlamında denge ve uyum ilkesine uygun olmadığı; buna bağlı olarak kaynak metin yazarının okura iletmek istediği mesaj eviri metne tam olarak aktarılamadığından, çoklu eko-entegrasyon ilkesine de uygun olmadığı ve çevirmen kararının, metinler arasındaki ekolojik dengeyle uyumlu olmadığı saptanmıştır.

Örnek 1:

Kaynak Metin: "Halilim **Binboğa kartalı gibiydi**. Halilim **Düldül şahini gibiydi**, Halilim **Aladağ doğanı gibiydi**." (Kemal, 2016, s. 33)

Çeviri Metin: “Toi, tu es le fils de mon cher Halil, Halil qui était **semblable aux aigles des Mille Taureaux, aux faucons du Mont Duldul! À l'épervier du Mont Aladag!**” (Kemal, 1982, s. 50)

Örnekte geçen üç benzetme ifadesi, Fransızca erek metne sözcüğü sözcüğüne olmasa da benzer bir şekilde çevrilmiştir. Çeviri metin okunduğunda kaynak metnin dilsel, kültürel ve iletişimsel ekolojisi anlaşılacaktır ancak bu ekolojinin erek dilde varlığını sürdürüp sürdürmediği, tartışmaya açık bir konu olarak karşımızdadır. Nitekim, çeviri metin okuru açısından, çeviri metinde geçen yer isimlerinin tam olarak ne açıdan benzetilen konumunda olduğu pek de anlaşılır değildir. Bu ifadelerin çevirilerinde dipnot kullanımı, çeviri metin okurunun soru işaretini giderebilecek bir yöntem olarak düşünülebilirdi. Örneğin, çeviri metinde geçen “- Aussi vaillant que Zaloglou Rustem!” (Kemal, 1982, s. 105) cümlesine çevirmen bir dipnot ekleyip, “Zaloglou Rustem” in tarihî veya efsanevi bir şahsiyet olduğunu belirtmiştir.

Benzetme yapısı kullanılan ve eko-çeviribilim ilkelerine uygun olan çeviriler:

Bu çalışma kapsamında yapılan analiz için *Yılanı Öldürseler* adlı eserde tespit edilen yirmi benzeme ifadesinin, tıpkı Türkçede olduğu gibi Fransızcaya da benzetme yapısı kullanılarak çevrildiği görülmüştür. Tespit edilen bu yirmi ifadenin çevirisinde hem benzetme yapısı (benzeyen, benzetilen, benzetme yönü ve benzetme edatı) kullanılmış ve böylece kaynak metnin dilsel, kültürel ve iletişimsel ekolojisi erek metne aktarılmış hem de anlamsal açıdan bu ekolojinin erek dilde de varlığını sürdürdüğü sonucuna varılmıştır. Dolayısıyla, analiz edilen yirmi benzetme ifadesinin çevirisinde gerek denge ve uyum ilkesine gerek çoklu eko-entegrasyon ilkesine gerekse çevirmenin sorumluluğu ilkesine uygun bir yöntem izlendiğini belirtmek mümkündür.

Örnek 2:

Kaynak Metin: “Üstelik de **gül gibi yavrusunu** bırakıp da evlenecekmiş.” (Kemal, 2016, s. 23)

Çeviri Metin: “De plus, on raconte qu'elle se prépare à abandonner son **enfant beau comme les roses** pour se remarier.” (Kemal, 1982, s. 34)

Bu örnekte, “gül gibi yavru” ifadesinin karşılığı olarak çevirmenin tercih ettiği “enfant beau comme les roses” ifadesi, Hu ve Tao'nun eko-çeviribilim kapsamında önerdikleri çoklu eko-entegrasyon ilkesine gösterilebilecek en iyi örneklerden sayılabilir. Nitekim

kuramcılar söz konusu ilkeyi açıklarken çevirmenin hem kaynak metnin dilsel, kültürel ve iletişimsel ekolojisini koruması hem de erek dilin ekolojisine uygun bir çeviri süreci yürütmesi gerektiğini işaret etmektedirler. Türkçe metinde geçen “gül gibi” ifadesinin anlamı Fransızcada “beau, belle comme un ange” şeklinde ifade edilmektedir (Dictionnaires Le Robert, 2017). Bununla birlikte, çevirmenin sözcüğü sözcüğüne çeviri kararı, kaynak metnin dilsel, kültürel ve iletişimsel ekolojisini çeviri metne aktarmasını sağlamıştır. Böylece, kaynak metnin ekolojisi ile kaynak metin yazarının mesajının erek okur tarafından algılanması ihtimalinin arttığını düşünmek mümkündür. Buna bağlı olarak çevirmen sorumluluğu ilkesine göre de uygun bir çeviri sürecinin yürütüldüğü söylenebilir.

Örnek 3:

Kaynak Metin: “Ustura gibi kayalıkta uçurumun kıyıcığında, bir ayağı kayıverse, aşağıda, paramparça...” (Kemal, 2016, s. 99-100)

Çeviri Metin: “À l’extrême bord de l’abîme, sur les rochers acérés **comme des lames de rasoir.**” (Kemal, 1982, s. 148)

“Ustura gibi” benzetme ifadesinin yer aldığı bu örnek, “Benzetme yapısı kullanılan ve eko-çeviribilim ilkelerine uygun olan çeviriler” kategorisinde değerlendirilmiştir. Nitekim kaynak metinde geçen “ustura gibi” ifadesi, kayalığın keskin oluşunu işaret etmektedir. Bu ifade Fransızcaya “comme des lames de rasoir” şeklinde çevrilmiştir. Çevirmenin çeviri metinde kullandığı “comme des lames de rasoir” ifadesi, Fransızca sözlükte “sur la lame d’un rasoir” şeklinde geçmekte ve figüratif bir ifade olarak nitelendirilmektedir (Dictionnaires Le Robert, 2017). Çeviri metinde geçen söz konusu ifade hem benzetme yapısı hem de anlam açısından kaynak metnin ekolojisini yansıtmaktadır. Dolayısıyla bu çeviride, çevirmenin sorumluluğu ilkesi kapsamında uygun bir çeviri kararı verildiğini belirtmek mümkündür. Dahası çevirmen, kaynak metnin ekolojisinin erek metinde de varlık göstermesi dolayısıyla denge ve uyum ilkesine ve kaynak metinde yer verilen benzetme yapısı aracılığıyla kaynak metin yazarının iletmek istediği mesaj erek metne de aktarıldığından çoklu-eko entegrasyon ilkesine uygun bir çeviri ürün ortaya koymuştur.

Benzetme yapısı kullanılmayan ancak eko-çeviribilim ilkelerine uygun çeviriler: *Yılanı Öldürseler* adlı eserde tespit edilen on yedi benzetme ifadesinin, kaynak metinde kullanılan benzetme yapılarından farklı olarak çevrildiği görülmüştür. Bu on yedi benzetme ifadesinin çevirisinde benzetme yapısı kullanılmamış olmasına rağmen,

kaynak metnin kültürel ve iletişimsel ekolojisi erek metne aktarılmış ve bu ekoloji erek metinde varlığını sürdürmüştür. Dolayısıyla kaynak metin yazarının iletmek istediği mesaj erek metin aracılığıyla aktarılmıştır. Böylece çevirmenin sorumluluğu ilkesine uygun çeviriler gözlemlenmiştir.

Örnek 4:

Kaynak Metin: “Anasına **düşman gibi** bakıyorlardı onlar.” (Kemal, 2016, s. 25)

Çeviri Metin: “Eux qui regardaient sa mère **avec des yeux pleins de haine.**” (Kemal, 1982, s. 37)

Örnek 4’te, kaynak metinde geçen şekliyle bir benzetme yapısının kullanılmadığı görülmektedir. Öte yandan “kin dolu gözlerle” anlamına gelen “avec des yeux pleins de haine” ifadesi kaynak metnin kültürel ve iletişimsel ekolojisini erek metne yansıtmakta ve varlığını erek metinde sürdürmektedir. Buna ek olarak, söz konusu ifade her ne kadar yapısal açıdan kaynak metinde geçen yapıyla aynı olmasa da kaynak metin yazarının mesajı erek metin aracılığıyla anlaşılmalıdır. Dolayısıyla, bu örnekte yer alan çevirinin hem denge uyum ilkesine hem çoklu eko-entegrasyon ilkesine hem de çevirmenin sorumluluğu ilkesine uygun olduğu görülmüştür.

Örnek 5:

Kaynak Metin: “Lütfi karşısına geçti, **yağmur gibi** indiriyordu sövmeleri çocuğun suratına.” (Kemal, 2016, s. 19)

Çeviri Metin: “Les injures **pleuvaient** sur l’enfant.” (Kemal, 1982, s. 28)

Çalışmanın bu örneğinde, kaynak metin yazarının “yağmur gibi” şeklinde ifade ettiği benzetme ifadesinin Fransızca çevirisi ele alınmıştır. Fransızcada “Yağmur yağmak” anlamına gelen “pleuvoir” kelimesi herhangi bir benzetme yapısı içermemektedir. Bununla birlikte söz konusu Fransızca kelime, kaynak metnin içerdiği anlamı yansıtmaktadır. Bu nedenle, kaynak metnin ekolojisinin denge ve uyum ilkesi çerçevesinde erek metinde de varlığını sürdürdüğü belirtilebilir. Kaynak metinde geçen anlamın erek dilde de benzer bir biçimde yansıtılması dolayısıyla çeviri metnin çoklu eko-entegrasyon ilkesine uygun olduğu görülmekte; çevirmenin, kaynak metin ekolojisini erek metin ekolojisine yapı açısından olmasa da anlam açısından uyarlaması nedeniyle çevirmenin sorumluluğu ilkesine uygun bir çeviri ürün ortaya çıkardığı görülmektedir.

Benzetme ifadesinin hiçbir şekilde kullanılmadığı evriler: Eserde geçen iki benzetme ifadesi Fransızcaya evrilmemiştir. Bahsi geçen iki ifadenin çevirisi yapılmadığından, Türkçe metinde geçen dilsel, kültürel ve iletişimsel ekolojinin erek dile yansıtılmadığı; kaynak metin yazarının iletmek istediğı mesajın erek okura aktarılmadığı ve çevirmenin her iki metin arasındaki ekolojik dengeye uygun karar almadığı yorumunu yapmak mümkündür.

rnek 6:

Kaynak Metin: “Bu hallerini, ağıtlarını, **dağ gibi** bir oğlu öldürülmüşse de yadırgıyordu.” (Kemal, 2016, s. 23)

Çeviri Metin: “On lui avait tué **son fils**, bien sr, mais tout de mme...” (Kemal, 1982, s. 34)

Çalışmanın altıncı örneğinde, yazarın kaynak metinde yer verdiğı “dağ gibi” ifadesinin eviri metne aktarılmadığı; yalnızca “Oğlu öldürüldü.” şeklinde evrildiğı görülmektedir. Edebî eserlerde benzetme ifadelerinin daha çok dilde anlatımı güçlendirme amacını taşıdığı görüşü dikkate alındığında, kaynak metinde yer alan benzetme ifadesinin eviri metne aktarılmamış olması, yazarın iletmek istediğı mesajın eviri metne eksik bir biçimde aktarıldığına dair bir işaret olarak kabul edilebilir. Dolayısıyla, çevrilmemiş bir ifadenin bulunduğu eviri metinde kaynak metnin dilsel, kültürel ve iletişimsel ekolojisinin yansıtılmadığı ve yazarın mesajının eviri metne aktarılmadığı sonucuna ulaşmak mümkündür.

rnek 7:

Kaynak Metin: “Kalkıp orada, uçurumun **ustura gibi** tam kıyıcığında yürümek istiyordu.” (Kemal, 2016, s. 90)

Çeviri Metin: “Il n’avait qu’une ide en tte: se remettre à marcher **au bord de l’abıme**, il tait persuad qu’il mourrait s’il ne le faisait pas.” (Kemal, 1982, s. 135)

Çalışmanın son örneğinde, kaynak metinde ikinci kez geçen “ustura gibi” benzetme ifadesinin eviri metne aktarılmadığı grlmştr. Çevirmen “ustura gibi” ifadesini eviri metne aktarmayıp yalnızca “uçurumun [...] kıyıcığında” ifadesini aktarmayı tercih etmiştir. Söz konusu benzetme ifadesi eviri metne aktarılmadığından, kaynak metinde vurgulanmak istenen anlam eviri metne eksik olarak yansıtılmıştır. Dolayısıyla bu

örnekte kaynak metnin dilsel, kültürel ve iletişimsel ekolojisinin çeviri metinde varlığını sürdürmediği ve kaynak metin ekolojisinin çeviri metin ekolojisine uyarlanamadığı yorumu yapılabilir.

Sonuç

Bu çalışmada, çeviri pratiklerinde ekolojik farkındalığın göz önünde bulundurulduğu anlayışı temsil eden eko-çevirinin, edebî eserlerin çevirisi ile bağdaştırılarak yorumlanması amaçlanmış ve Yaşar Kemal'in kaleme aldığı *Yılanı Öldürseler* adlı eser, çalışmanın inceleme nesnesi olarak seçilmiştir.

Dünyada çeviribilim araştırmacıları tarafından gün geçtikçe daha fazla ilgi gören eko-çevirinin, edebî eserlerin çevirisi özelinde yorumlanmasını amaçlayan bu çalışmada, *Yılanı Öldürseler* adlı eserde geçen benzetme ifadeleri tespit edilmiş ve tespit edilen bu benzetme ifadeleri, Fransızca çevirileriyle Gengshen Hu ile Youlan Tao'nun (2016) öne sürdüğü eko-çeviribilim yaklaşımı ışığında karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Bu bağlamda, incelenen eserde geçen kırk iki benzetme ifadesinin çevirileri; benzetme yapısı kullanılan ve eko-çeviribilim ilkelerine uygun olan çeviriler, benzetme yapısı kullanılan ancak eko-çeviribilim ilkelerine uygun olmayan çeviriler, benzetme yapısı kullanılmayan ancak eko-çeviribilim ilkelerine uygun çeviriler ve benzetme ifadesinin hiçbir şekilde kullanılmadığı çeviriler şeklinde sıralanabilecek dört maddelik bir sınıflandırmaya göre analiz edilmiştir. Sınıflandırmaya dâhil edilen bu dört maddede bahsedilen ilkeler, Hu ve Tao'nun (2016) eko-çeviribilim yaklaşımı bağlamında önerdiği denge ve uyum ilkesi, çoklu eko-entegrasyon ilkesi, ortak yaşam (simbiyoz) ve çeşitlilik ilkesi ve çevirmenin sorumluluğu ilkesidir. Daha açık bir ifade ile bu çalışma çerçevesinde yapılan karşılaştırmalı analiz, Hu ve Tao'nun (2016) önerdiği dört ilke dikkate alınarak yapılmıştır.

Analiz sonucunda; hiç çevrilmeyen ve dolayısıyla eko-çeviribilim ilkeleriyle uyumlu olmayan iki benzetme ifadesi; benzetme yapısına uygun olan ancak eko-çeviribilim ilkeleriyle uyumlu olmayan üç benzetme yapısı tespit edilmiştir. Öte yandan, kaynak metinde geçen yirmi benzetme ifadesinin Fransızca çevirilerinin hem yapısal açıdan hem de eko-çeviribilim ilkeleri açısından uygun çeviriler olduğu; on yedi benzetme ifadesinin Fransızca çevirisinin ise benzetme yapısıyla çevrilmemiş olmasına rağmen eko-çeviribilim ilkeleriyle uyumlu olarak yapıldığı sonucuna ulaşılmıştır. Böylece, kaynak metinde tespit edilen kırk iki benzetme ifadesinden beşinin çevirisinin eko-çeviribilim

ilkeleriyle uyumlu olmadığı, buna karşılık otuz yedi benzetme ifadesinin çevirisinin ise eko-çeviribilim ilkeleriyle uyumlu olduğu görülmüştür.

Bu çalışmada eko-çeviribilim anlayışı yalnızca edebî eser çevirisi özelinde değerlendirilmiştir. Ekolojik konuların pek çok alanda giderek daha da önem kazandığı günümüzde, eko-çeviri veya eko-çeviribilim alanında yeni çalışmaların üretilmesi ve diğer disiplinlerle etkileşim kurularak yeni araştırmaların yürütülmesi hem çeviribilim alanına katkı sağlayacak hem de araştırmacılara farklı bir bakış açısı kazandıracaktır. Bu çalışmanın amaçlarından biri de söz konusu alanda yapılacak yeni çalışmalara ilham olmak ve bu konuya dair farkındalık oluşturmaktır.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazar çıkar çatışması bildirmemiştir.

Finansal Destek: Yazar bu çalışma için finansal destek almadığını beyan etmiştir.

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: The author has no conflict of interest to declare.

Grant Support: The author declared that this study has received no financial support.

Kaynakça

- Aksan, D. (1999). *Türkçenin gücü: Türk dilinin zenginliklerine tanıklar*. (Genişletilmiş 6. bs). Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Aksan, D. (2020). *Anlambilim: Anlambilim konuları ve Türkçenin anlambilimi*. (3. bs) Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Aminova, L. (2002). Yaşar Kemal'in "yılanı öldürseler" hikâyesi ve Abdulla Kadiri'nin "ötgen günler" romanlarında saf aşk teması ve kadın motifi. *A.Ü. Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Dergisi*, 20, 163-168. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/ataunitaed/issue/2840/38811>
- Bakıcı, K. (2022). Yılanı Öldürseler Romanında Anne Katili. *Ege Sosyal Bilimler Dergisi*, 3(1), 35-45. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/esbd/issue/68634/577899>
- Bo, T. (2014). A Study on Advertisement Translation Based on the Theory of Eco-translatology. *Journal of Language Teaching & Research*, 5(3), 708-713.
- Bogenç Demirel, E. ve Marmara, F. (2020). Müdahil bir çeviri örneği olarak eko-çeviri, *Frankofoni*, 2(37), 53-63.
- Cronin, M. (2017). *Eco-translation: translation and ecology in the age of the anthropocene*. London & New York: Routledge.
- Çimen Karayürek, E. (2022). Ekoçeviri bağlamında çizgi roman çevirileri: Zener'in laneti örneği. Tülin Kartal Güngör (Ed.), *Edebiyat ve Ekoleştirme* içinde (s. 98-113). Ankara: Bilgin Kültür Sanat Yayınları.
- Deleage, J. P. (1998). *Yazar Kemal: Forgeron obligé de l'écriture*. Paris: L'Harmattan.
- Dictionnaires Le Robert. (2017). *Le grand robert de la langue française*, Version numérique, Paris: SEJER.

- George, S. & Faurite, M. L. (2020). L'écotraduction, ou le traducteur en transition, *Traduire*, 242. <https://doi.org/10.4000/traduire.1971>
- Guo, P. P., & Ma, W. L. (2022). A Study on the Translation of Love in a Fallen City from the Perspective of Three Dimensional Transformation of Eco-Translatology. *Journal of Literature and Art Studies*, 12(6), 641-644.
- Hastürkoğlu, G. (2020). A study on the relationship between translation ecology and food translation. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 20, 855-863. <http://10.29000/rumelide.792544>
- Hu, G. (2003). Translation as adaptation and selection, *Perspectives: Studies in Translatology*, 11(4), 283-291. <https://doi.org/10.1080/0907676X.2003.9961481>
- Hu, G. & Tao, Y. (2016). Eco-translatology: A new paradigm of eco-translation- A comparative study on approaches to translation studies. *Translation and Interpreting Review*, 6, 115-132. <http://10.22962/tnirvw.2016.6..006>
- Jarow, E. H. R. (2021). *The cloud of longing: A new translation and eco-Aesthetic study of Kalidasa's Meghaduta*. New York: Oxford University Press.
- Kemal, Y. (1982). *Tu écraseras le serpent*, (M. Andaç, Çev.). Paris: Gallimard.
- Kemal, Y. (2016). *Yılanı öldürseler*, (23. bs). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Scott, C. (2015). Translating the nineteenth century: a poetics of eco-translation. *Dix-Neuf*, 19(3), 285-302. <https://doi.org/10.1179/1478731815Z.00000000083>
- Şeker, A. (2019). Yaşar Kemal'in romanlarında ekososyoloji. *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih- Coğrafya Fakültesi Türkoloji Dergisi*, 23(1), 158-176. Erişim adresi: <https://dergipark.org.tr/tr/pub/turkoloji/issue/44166/500962>
- Tekalp, S. (2021). Ecocriticism and translation: A descriptive study on Elif Shafak's Bit Palas, *Çeviribilim ve Uygulamaları Dergisi*, 30, 151-164. <http://10.37599/ceviri.903813>
- Wang, Q. (2023). On the Significance of Chinese Eco-translatology to Translation Studies. *The Educational Review*, USA, 7(3), 312-315.